

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Płaszczyzna 1: Współpraca jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych w zakresie tworzenia polityk publicznych – WPROWADZENIE.

Lokalne polityki publiczne to suma systemowych i porządkowych działań na rzecz rozwiązania najważniejszych problemów, które dotyczą mieszkańców lokalnych społeczności. Według jednej z definicji, polityki publiczne to ta sfera problemów, które nie cierpią zwłoki w ich rozwiązywaniu. Szereg autorów zwraca uwagę, że polityki obejmują trzy obszary - koncepcje rozwiązań problemów, działania publiczne (ich produkty), a także rezultaty tych działań (wpływ działań na obywateli). Inni jeszcze podkreślają, że polityki są swoistymi instrumentami, poprzez które społeczeństwa regulują same siebie, współtworzą otoczenie swojego życia, a także ukierunkowują ludzkie zachowania na realizację uzgodnionych i upragnionych przez większość celów.

Projektowanie i realizacja lokalnych polityk zakłada podejmowanie działań, które są systematyczne, uporządkowane i oparte na zobiektywizowanej wiedzy (to jest na wynikach badań i analiz). Działania podejmowane są najczęściej w oparciu o partnerstwo, ponieważ wiele współczesnych problemów w poszczególnych politykach ma niezwykle złożony charakter i do ich rozwiązania wymagane jest łączenie wiedzy oraz zasobów różnych podmiotów. W partnerstwie władze samorządowe odgrywają kluczową rolę ze względu na swój mandat demokratyczny oraz zasoby, którymi dysponują.

Partnerstwo jest ważną formą działania w politykach publicznych ponieważ partnerzy wzmacniają potencjał do kreatywnej i efektywnej współpracy, tak aby każdy z nich mógł wnieść najlepszy wkład w rozwiązywanie problemów. Partnerstwo jest szczególnie istotne w realizacji tych polityk lokalnych, które dotyczą najbardziej złożonych problemów. Badania pokazują, że samorządy stosunkowo dobrze sobie radzą z problemami związanymi z infrastrukturą, a mają więcej trudności w tworzeniu polityk „miękkich”, jak polityka społeczna, rozwoju lokalnego, środowiskowa, edukacji, rynku pracy itp. Są to zatem te obszary, które stanowią największe wyzwania do partnerskiego współdziałania.

Organizacje pozarządowe powinny zostać zaangażowane w proces **tworzenia planów, programów i strategii zaspokajania potrzeb obywateli i rozwiązywania problemów społecznych** na jak najwcześniejszym etapie (diagnozowania potrzeb społecznych, inicjowania tworzenia konkretnych polityk). Zwiększa to szansę na przygotowanie takich polityk lokalnych, które będą bardziej adekwatne do potrzeb i problemów różnych grup mieszkańców. Polityki tworzone w partnerstwie pobudzają zainteresowanie społeczności współudziałem w ich planowaniu i realizacji.

Budowanie lokalnych polityk powinno być oparte na dążeniu do konsensusu, które zaspokaja potrzeby możliwie największej części społeczności. Założeniem jest, że poszczególne grupy społeczne moderują i powściągają swoje interesy w imię dobra całej wspólnoty lokalnej. Ważne jest równoczesne przestrzeganie zasady równych szans, oznaczające uwzględnienie interesów tych grup, których głos rzadko jest reprezentowany w procesach tworzenia polityki. W zakresie tworzenia polityk lokalnych współpraca partnerów odbywa się w ramach sześciu obszarów:

Podstawę formalną współpracy w tym zakresie wyznaczają przepisy art. 5 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Ustawy samorządowej oraz Ustawy o dostępie do informacji publicznej.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

6 obszarów współpracy w ramach Płaszczyzny 1

Obszar 6

Uczestnictwo organizacji pozarządowych w ocenie realizacji polityk i programów

Obszar 1

Współpraca samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych przy diagnozowaniu lokalnych problemów i wyzwań

Obszar 2

Wzajemne informowanie się samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych o planach, zamierzeniach i kierunkach działań

Obszar 5

Współpraca samorządu i organizacji pozarządowych przy wdrażaniu polityk publicznych

Obszar 4

Konsultowanie założeń projektów i aktów normatywnych oraz zasad realizacji innych przedsięwzięć

Obszar 3

Współtworzenie przez samorząd terytorialny i organizacje pozarządowe strategii i programów realizacji polityk publicznych oraz rozwiązań instytucjonalnych

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Płaszczyzna 1: Współpraca jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych w zakresie tworzenia polityk publicznych.

Obszar 1: Współpraca samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych przy DIAGNOZOWANIU lokalnych problemów i wyzwań.

Narzędzia/wzorce działań

1. Instrumenty diagnozowania mają umożliwić otrzymanie rzetelnego obrazu lokalnej społeczności, jej mocnych i słabych punktów, mają określać jej szanse rozwojowe i zagrożenia stagnacją.

Wzorzec minimalny: Wypracowanie zespołu wskaźników, które obrazują między innymi:

- I. Warunki życia materialnego mieszkańców.
- II. Warunki mieszkaniowe.
- III. Rozwój ekonomiczny i dostępność miejsc pracy.
- IV. Rozwój edukacji i kultury.
- V. Poziom aktywności obywatelskiej.
- VI. Zdrowie publiczne.
- VII. Jakość środowiska naturalnego
- VIII. Nierówności społeczne

Wzorzec minimalny: Samorząd i organizacje pozarządowe oraz inne zainteresowane podmioty powołują radę/zespół badań społecznych, która pracuje nad rocznym planem badań i działań niezbędnych do sformułowania cyklicznej diagnozy. Wprowadzają trwałe mechanizmy służące wykonywaniu cyklicznej diagnozy (w skali rocznej i wieloletniej). Rada/zespół badań społecznych doskonali zestawy wskaźników potrzebne do przeprowadzenia diagnozy,

Wzorzec zaawansowany: Ewolucja procesu przygotowania do wykonania diagnozy i tekstu diagnozy, a także wszystkich znaczących programów publicznych, których celem jest poprawa położenia obywateli.

Rekomendowane minimalne wskaźniki:

- 1. Czy samorząd dysponuje wskaźnikami diagnozy społeczności (np. danymi nt. bezrobocia, warunków mieszkaniowych, aktywności obywatelskiej).**
- 2. Czy istnieje wspólny samorządowo/pozarządowy zespół ds. diagnozowania problemów lokalnych.**

Przykładowe wskaźniki dla diagnozy lokalnej obrazujące między innymi:

I. Warunki życia materialnego

- (1) rozkład dochodów mieszkańców (odsetek mieszkańców w poszczególnych przedziałach dochodowych),
- (2) odsetek mieszkańców żyjących poniżej minimum socjalnego, egzystencji, minimum uprawniającego do pomocy socjalnej,
- (3) odsetek dzieci zagrożonych ubóstwem.

II. Warunki mieszkaniowe

- (1) odsetek obywateli żyjących w mieszkaniach bez standardowych wygód (bieżąca woda, WC, itp.),
- (2) odsetek mieszkających w mieszkaniach komunalnych,
- (3) odsetek rodzin bez własnego mieszkania/domu,
- (4) dostępność mieszkań na lokalnym rynku.

III. Rozwój ekonomiczny i dostępność miejsc pracy

- (1) poziom stopy bezrobocia,
- (2) stopa zatrudniania,
- (3) liczebność grup defaworyzowanych na rynku pracy,
- (4) liczba noworejestrowanych i wyrejestrowywanych firm rejestrowanych na osobę fizyczną, spółek działających lokalnie,
- (5) dostęp małych i średnich firm do instytucji wsparcia biznesu,
- (6) skuteczność stosowanych form aktywizacji na rynku pracy,

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- (7) miejsca pracy w poszczególnych sektorach lokalnej gospodarki,
- (8) dopasowanie struktury lokalnego kształcenia do potrzeb lokalnej gospodarki,
- (9) odsetek osób niepełnosprawnych w zatrudnieniu.

IV. Edukacja i kultura

- (1) wyniki testów gimnazjalnych, matur w porównaniu z innymi społecznościami w przekroju lat,
- (2) odsetek uczniów z niskimi wynikami szkolnymi,
- (3) odsetek dzieci w wieku 3-6 uczęszczających do przedszkoli,
- (4) struktura wykształcenia,
- (5) odsetek młodzieży do 21 roku życia, która nie uczy się i nie pracuje,
- (6) odsetek dzieci i młodzieży z wysokim poziomem absencji szkolnej.

V. Poziom aktywności obywatelskiej

- (1) odsetek obywateli, która w ostatnim roku angażowała się w wolontariat, pomoc sąsiedzką,
- (2) odsetek obywateli, którzy w ostatnim roku należeli do organizacji pozarządowych,
- (3) odsetek obywateli, którzy w ostatnim roku uczestniczyli w konsultacjach nad lokalnymi projektami prawa i działań,
- (4) odsetek obywateli uczestniczących w akcjach społecznych,
- (5) odsetek obywateli uczestniczących w wyborach krajowych i lokalnych

VI. Zdrowie publiczne

- (1) średnia oczekiwana długość życia,
- (2) lata w zdrowiu po 65 roku życia,
- (3) dostęp do lekarza rodzinnego i do specjalistów,
- (4) odsetek osób niepełnosprawnych,
- (5) odsetek osób z chorobami psychicznymi i trudnościami w uczeniu się.

VII. Jakość środowiska naturalnego

- (1) część odpadów poddanych recyklingowi,
- (2) stan czystości powietrza i wód,
- (3) wykorzystanie alternatywnych źródeł energii.

VIII. Nierówności społeczne

- (1) opis sytuacji kobiet i mężczyzn w różnym wieku, o różnym stopniu sprawności, o różnym pochodzeniu etnicznym, wyznaniu, pochodzeniu narodowościowych, orientacji seksualnej i statusie społeczno-ekonomicznym w lokalnej społeczności w odniesieniu do obszarów I – VI
- (2) diagnoza zaobserwowanych nierówności w poziomie i jakości życia odnosząca się m.in. do sposobu funkcjonowania instytucji publicznych, niedostosowania usług publicznych do potrzeb różnorodnych grup, zjawiska dyskryminacji i nierównego udziału w procesach podejmowania decyzji
- (3) diagnoza specyficznych potrzeb wynikających z nierównego położenia konkretnych grup społecznych

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Płaszczyzna 1: Współpraca jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych w zakresie tworzenia polityk publicznych.

Obszar 2: Wzajemne INFORMOWANIE się samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych o planach, zamierzeniach i kierunkach działań.

Narzędzia/wzorce działań

1. Stosowanie takich instrumentów komunikacji, które gwarantują potwierdzenie dotarcia i otrzymania informacji zwrotnej. Wymiana informacji powinna odbywać się kanałami preferowanymi przez organizacje.

Wzorzec minimalny: Baza adresów e-mailowych oraz pocztowych (obie formy dystrybucji informacji stosowane są równolegle).

2. System publikowania informacji ważnych dla organizacji pozarządowych.

Wzorzec minimalny: Strona internetowa samorządu zawiera podstronę dotyczącą organizacji pozarządowych umożliwiającą publikowanie informacji przez te organizacje za pośrednictwem samorządu. Strona internetowa samorządu dostępna jest do odczytu przez osoby słabo widzące i niewidome.

3. Spotkania informacyjne poświęcone prezentacji planów i zamierzeń.

Wzorzec minimalny: Spotkania na temat najważniejszych przedsięwzięć realizowanych przez samorząd w ramach określonych polityk lokalnych (np. przed decyzjami budżetowymi, debata związana z przyjęciem strategicznych/programowych dokumentów) Co najmniej jedno ogólne spotkanie rocznie współorganizowane przez samorząd i organizacje pozarządowe, w tym organizacje reprezentujące mniejszości społeczne i grupy zagrożone dyskryminacją. Spotkanie organizowane jest w miejscu dostępnym dla osób z niepełnosprawnością ruchu.

4. Procedura pozyskiwania informacji m.in. we współpracy z reprezentacjami organizacji, federacjami itp., które reprezentują opinię większej liczby organizacji.

Wzorzec minimalny: Coroczne badanie ewaluacyjne lokalnego systemu informacji, w tym m.in. badania ankietowe, wywiad zogniskowany

Rekomendowane minimalne wskaźniki:

1. Czy samorząd dysponuje aktualną bazę teleadresową organizacji działających na swoim terenie.
2. Czy na stronach internetowych samorządu istnieje miejsce, w którym organizacje mogą zamieszczać informacje.

Proponowane wskaźniki dodatkowe:

Czy w samorządzie funkcjonuje strona internetowa poświęcona organizacjom pozarządowym na serwisach samorządu dostępna dla osób z niepełnosprawnością wzroku.

Liczba informacji o inicjatywach organizacji pozarządowych opublikowanych na stronach internetowych samorządu. Liczba informacji o działaniach podejmowanych przez JST na rzecz organizacji na stronach internetowych samorządu. Liczba zorganizowanych spotkań informacyjnych dla organizacji pozarządowych. Odsetek organizacji, których potrzeby zostały zdiagnozowane, w tym odsetek organizacji pozarządowych reprezentujących mniejszości społeczne i grupy zagrożone dyskryminacją (wszędzie gdzie we wskaźnikach jest mowa o odsetku organizacji oznacza on odsetek organizacji wśród wszystkich organizacji znajdujących się w bazie organizacji pozarządowych na stronie internetowej samorządu). Liczba organizacji w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (zmiany w poszczególnych latach), .Liczba organizacji pozarządowych reprezentujących mniejszości społeczne i grupy zagrożone dyskryminacją w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Liczba nowych organizacji powstałych w danym roku (porównania z poprzednimi latami), w tym liczba organizacji pozarządowych reprezentujących mniejszości społeczne i grupy zagrożone dyskryminacją. Dokumenty dotyczące polityk publicznych są tworzone i modyfikowane we współpracy z organizacjami pozarządowymi

Istnieją wspólnie wypracowane wskaźniki rozwoju lokalnego/regionalnego.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Płaszczyzna 1: Współpraca jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych w zakresie tworzenia polityk publicznych.

Obszar 3: **WSPÓŁTWORZENIE** przez samorząd terytorialny i organizacje pozarządowe strategii i programów realizacji polityk publicznych oraz rozwiązań instytucjonalnych.

Narzędzia/wzorce działań

1. Kreowanie strategicznych celów dla lokalnej społeczności, priorytetów do działania.

Wzorzec minimalny: Samorząd wraz z partnerami opracowuje model dokumentów strategicznych, np. długookresowe i średniookresowe strategie, trzyletnie i jednoroczne programy dla poszczególnych lokalnych polityk (na podstawie danych, m.in. statystycznych oraz badań lokalnych), uwzględniające również cele bezpośrednio związane z zagwarantowaniem równych szans wszystkim mieszkańcom.

2. Samorząd uzgadnia metodologię opracowania strategii i programów z zastosowaniem instrumentów diagnozowania gwarantujących otrzymanie rzetelnego obrazu lokalnej społeczności, w tym obejmujące również kwestie nierówności społecznych i dyskryminacji.

Wzorzec minimalny: Procedura i schemat tworzenia dokumentów planistycznych.

3. Realizacja strategii i programów.

Wzorzec minimalny: Ewaluacja (przed wdrożeniem, w trakcie wdrożenia i po wdrożeniu).

4. Wieloletnie programy współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Wzorzec minimalny: Program wieloletni współpracy obejmuje wszystkie polityki publiczne realizowane przez samorząd zawarte w strategii i programach lokalnych.

5. Upublicznianie informacji o tworzonych strategiach i programach, w tym: a) założenia, b) wykonane analizy, c) kolejne wersje projektów, d) ostateczne wersje dokumentów.

Wzorzec minimalny: Procedura tworzenia i konsultacji dokumentów planistycznych.

Rekomendowane minimalne wskaźniki:

1. Czy samorząd i organizacje wspólnie, w ramach regularnych spotkań ustalają najważniejsze kierunki polityki lokalnej, omawiając przy tym również kwestie finansowe ?
2. Czy istnieje jawny, spisany sposób postępowania / procedura tworzenia strategii, programów, planów, pozwalający organizacjom na zgłaszanie własnych projektów uchwał, a tym samym na wpływanie na kształt polityk publicznych.
3. Czy większość organizacji aktywnie uczestniczy w konsultacjach planów, strategii, programów opisujących miejscowe polityki publiczne.

Proponowane wskaźniki dodatkowe:

Czy w jednostce samorządu terytorialnego opracowana jest:

- a) procedura tworzenia dokumentów planistycznych,
- b) procedura konsultowania dokumentów planistycznych,
- c) wieloletni program współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Czy samorząd dysponuje aktualnymi danymi na temat problemów społecznych.

Czy samorząd definiuje cele swoich działań, w tym cele związane z poprawą sytuacji grup zagrożonych dyskryminacją i zapewnieniem równego dostępu do swoich usług wszystkim grupom mieszkańców

Wskaźniki obrazujące odsetek organizacji pozarządowych, które biorą udział w pracach nad dokumentami programowymi na poszczególnych etapach, w szczególności w:

- a) grupach roboczych,
- b) konsultacjach społecznych

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Płaszczyzna 1: Współpraca jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych w zakresie tworzenia polityk publicznych.

Obszar 4: KONSULTOWANIE przez samorząd terytorialny i organizacje pozarządowe założeń projektów i aktów normatywnych oraz zasad realizacji innych przedsięwzięć.

Narzędzia/wzorce działań

1. Konsultacje odbywają się w formach dostępnych dla zainteresowanych i dostosowanych do lokalnych zwyczajów. Mają gwarantować udział i poczucie sprawstwa wszystkim obywatelom i ich organizacjom, Wzorzec minimalny: Samorządy tworzą procedury i standardy konsultacji w dialogu z zainteresowanymi.

2. Procedura przeprowadzania konsultacji społecznych.

Wzorzec minimalny: Konsultacje obejmują formy tradycyjne: prezentowanie projektów działań i regulacji prawnych na stronach internetowych, dostarczanie ich drogą elektroniczną i tradycyjną, ale obejmują również formy bardziej innowacyjne, które w większym stopniu angażują obywateli w deliberację i umożliwiają osobisty kontakt.

Sądy obywatelskie – raz w roku z udziałem obywateli reprezentujących różne grupy społeczne i ekspertów, którzy prezentują funkcjonowanie lokalnych polityk i ich najważniejszych aspektów.

Grupy fokusowe – z udziałem odbiorców usług publicznych. Mają wesprzeć identyfikację dopasowania usług do potrzeb różnorodnych odbiorców, również tych, którzy z powodu nierównego położenia lub niedostosowania obecnych usług, w mniejszym stopniu lub w ogóle z nich nie korzystają

Rada młodzieży – ma przedstawić głosy młodzieży w zakresie wykorzystania budżetu na cele związane z aktywnością młodych ludzi.

Rada seniorów – grupa doradcza. Formuluje opinie dotyczące dopasowania usług publicznych do potrzeb osób starszych i sędziwych.

Rada badań społecznych – zespół wyspecjalizowanych urzędników, radnych, obywateli, ekspertów, który wypracowuje metody badań jakości życia w lokalnej społeczności. W skład zespołu powinna wchodzić osoba z kompetencjami badania i diagnozowania nierówności społecznych.

Obywatelska rada ds. przestrzeni publicznej - planowanie partycypacyjne. Opracowuje mechanizm budowania wizji zagospodarowania przestrzeni oraz włączania obywateli w deliberację wokół konkretnych decyzji lokalizacyjnych.

Panele obywatelskie – dotyczące kluczowych wyzwań stojących przed lokalną społecznością w kluczowych politykach, sposobem zarządzania, budowaniem adekwatnych usług publicznych dla obywateli.

3. Wyniki konsultacji społecznych są opracowywane, a następnie publikowane.

Wzorzec minimalny: Procedura konsultacji przewiduje prezentację stanowisk, odpowiedzi na zgłoszone kwestie. Autorzy konsultowanych dokumentów uzasadniają przyjęcie bądź odrzucenie zgłaszanych uwag. Wyniki publikowane na stronach internetowych samorządu, na portalach internetowych dla organizacji pozarządowych oraz udostępniane w siedzibie JST.

Samorząd tworzy stronę internetową poświęconą konsultacjom społecznym, dostępna dla osób z niepełnosprawnością wzroku.

4. Sposób prowadzenia konsultacji jest poddawany okresowej (np. corocznej) ewaluacji i w jej wyniku doskonalony.

Wzorzec minimalny: Procedura prowadzenia konsultacji zawiera termin i metody prowadzenia ewaluacji oraz sposób wdrażania rekomendacji.

Rekomendowane minimalne wskaźniki:

- 1. Czy większość planów, strategii i programów jest konsultowana z organizacjami pozarządowymi?**
- 2. Czy kształt dokumentów, uchwał opisujących lokalne polityki podlega konsultacjom co najmniej dwojakiego rodzaju (np. konsultacjom pisemnym i wysłuchaniu)?**

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

3. Czy wyniki konsultacji są publikowane wraz z uzasadnieniem przyjętych/odrzuconych propozycji i uwag?

Proponowane wskaźniki dodatkowe:

Czy w samorządzie istnieje procedura i standard konsultacji społecznych uwzględniający organizacje pozarządowe jako stronę konsultacji?

Liczba przeprowadzonych konsultacji społecznych w relacji do wszystkich aktów prawnych.

Liczba kampanii informacyjnych poprzedzających konsultacje (w relacji do wszystkich konsultacji).

Liczba przeprowadzonych konsultacji społecznych z udziałem organizacji pozarządowych.

Jaki odsetek stanowią konsultacje z udziałem organizacji pozarządowych w stosunku do wszystkich konsultacji społecznych.

Liczba przeprowadzonych konsultacji założeń do projektów dokumentów planistycznych.

Jaki odsetek organizacji pozarządowych brał udział w konsultacjach społecznych, w tym organizacji pozarządowych reprezentujących mniejszości społeczne i grupy zagrożone dyskryminacją.

Liczba uwag zgłoszonych w ramach poszczególnych konsultacji

Liczba wykorzystanych uwag zgłoszonych podczas konsultacji,

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Płaszczyzna 1: Współpraca jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych w zakresie tworzenia polityk publicznych.

Obszar 5: Współpraca samorządu i organizacji pozarządowych przy WDRAŻANIU polityk publicznych.

1. Stosowanie kanałów komunikacji gwarantujących potwierdzenie dotarcia i otrzymania informacji zwrotnej - wymiana informacji powinna odbywać się kanałami charakterystycznymi dla danej społeczności lokalnej.

Wzorzec minimalny: Baza adresów e-mailowych oraz pocztowych ngo (obie formy dystrybucji informacji stosowane są równolegle). Strona www samorządu odwołująca się do realizacji poszczególnych polityk publicznych dostępna jest do odczytu przez osoby słabo widzące i niewidome.

2. Średnio- i krótkookresowe plany realizacji polityk uwzględniają organizacje pozarządowe jako partnera i realizatora polityk.

Wzorzec minimalny: Roczne i wieloletnie programy współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi.

3. Zadaniowe grupy robocze z udziałem ngo powoływane doraźnie do koordynacji działań w zakresie realizacji polityk publicznych.

Wzorzec minimalny: Procedura powoływania grup roboczych.

4. Stałe zespoły doradczo-inicjatywne prowadzące systematyczną analizę wybranego obszaru.

Wzorzec minimalny: Powołanie Rady Działalności Pożytku Publicznego lub ciała o podobnym charakterze.

5. Realizacja polityk publicznych oparta jest o partnerstwa.

Wzorzec minimalny: Procedura tworzenia partnerstw projektowych oraz lokalnych (w tym problemowych).

6. Inicjatywa uchwałodawcza obywateli i organizacji pozarządowych w zakresie realizacji polityk publicznych.

Wzorzec minimalny: Zapisy w regulaminie samorządu wskazujące procedurę zgłaszania inicjatywy uchwałodawczej.

Rekomendowane minimalne wskaźniki:

- 1. Czy istnieje roczny program współpracy z organizacjami, w którym ujęte są również zasady współpracy przy realizacji lokalnych polityk publicznych?**
- 2. Czy tworząc polityki publiczne, organizacje współpracują z samorządem w ramach zespołów problemowych, rad, forów, komisji konkursowych, komitetów sterujących itp.?**

Proponowane wskaźniki dodatkowe:

Czy istnieje w samorządzie:

- a) system przekazywania informacji w zakresie realizacji polityk publicznych,
- b) procedura powoływania doraźnych i stałych grup roboczych,
- c) czy działa Rada Działalności Pożytku Publicznego lub inne ciało o podobnym charakterze,
- d) czy są przyjmowane wieloletnie programy współpracy,
- e) czy jest przyjmowany roczny program współpracy,
- f) czy funkcjonuje uchwała o inicjatywie uchwałodawczej mieszkańców i organizacji,
- g) czy jest procedura monitoringu realizacji współpracy,

Liczba grup roboczych powołana w samorządzie.

Liczba partnerstw powołanych z udziałem organizacji pozarządowych, w tym organizacji pozarządowych reprezentujących mniejszości społeczne i grupy zagrożone dyskryminacją.

Liczba projektów uchwał zgłoszona przez mieszkańców w ramach inicjatywy uchwałodawczej.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Płaszczynna 1: Współpraca jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych w zakresie tworzenia polityk publicznych.

Obszar 6: Uczestnictwo organizacji pozarządowych w **OCENIE** realizacji polityk i programów

Narzędzia/wzorce działań

1. Monitoring realizacji polityk publicznych. *Wzorzec minimalny:* Uwzględnienie ilościowych i jakościowych wskaźników pomiaru efektywności realizacji i równej dostępności polityk publicznych w dokumentach planistycznych, w tym w programie współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi,

2. Współpraca na etapie definiowania planu i zakresu badań ewaluacyjnych. *Wzorzec minimalny:* Konsultacja z organizacjami pozarządowymi reprezentującymi poszczególne obszary (branże) wskaźników pomiaru efektywności realizacji polityk publicznych zapisanych w programie współpracy.

3. Zlecenie ewaluacji realizacji polityk, programów, zadań publicznych podmiotom zewnętrznym.

Wzorzec minimalny: Istnieje regulacja wskazująca, że wszystkie ewaluacje dokonują podmioty nie będące w konflikcie interesów, chyba że jest to samoewaluacja dokonywana wraz z partnerami na podstawie wystandaryzowanego narzędzia Informowanie o wynikach oceny – wyniki przeprowadzonych ocen są dostępne w wersji elektronicznej.

Wzorzec minimalny: informacja o wynikach oceny realizacji programu współpracy ngo i jst za poprzedni rok znajduje się na stronie internetowej samorządu

5. Badania satysfakcji mieszkańców.

Wzorzec minimalny: Przynajmniej raz w trakcie kadencji władz przeprowadza się badanie zadowolenia mieszkańców z realizacji polityk publicznych, w ramach którego bada się również opinie grup mniejszościowych i zagrożonych dyskryminacją.

6. Systematyczna ewaluacja efektów realizacji polityk publicznych.

Wskaźnik minimalny: Każdy dokument planistyczny zawiera informację o terminach i metodzie dokonania ewaluacji. Ewaluacje ex post wykonuje się po zakończeniu realizacji planowanych na dany okres działań i programów, a ewaluacje kompleksowe polityk publicznych na koniec każdej kadencji władz samorządowych.

Rekomendowane minimalne wskaźniki:

1. Czy plany, strategie, programy są opracowywane tak, żeby była możliwa ich ewaluacja według wcześniej przyjętych wskaźników?
2. Czy organizacje uczestniczą w ewaluacji planów, strategii i programów ?
3. Czy Organizacje i samorząd monitorują realizację planów, strategii, programów?
4. Czy samorząd upowszechnia wyniki ewaluacji realizowanych przez siebie lokalnych polityk publicznych?

Proponowane wskaźniki dodatkowe:

Czy dokumenty planistyczne zawierają wskaźniki pomiaru, procedurę oceny oraz sposób wdrażania rekomendacji z ewaluacji?

Czy ewaluacja była prowadzona przez podmiot zewnętrzny?

Czy w ewaluacji zostały uwzględnione głosy/opinie grup mniejszościowych i zagrożonych dyskryminacją?

Czy realizacja polityk poddawana jest ocenie ciał w skład których wchodzi przedstawiciele organizacji pozarządowych reprezentujących te organizacje (Rada Działalności Pożytku Publicznego, zespoły tematyczne)?

Liczba przeprowadzonych ewaluacji w ciągu kadencji samorządu.

Jaki odsetek polityk publicznych został oceniony przez niezależnych ewaluatorów.

Liczba raportów z monitoringu umieszczona na stronie internetowej samorządu w ciągu roku.

Liczba raportów z ewaluacji umieszczona na stronie internetowej samorządu w ciągu roku.

Liczba opracowanych i wdrożonych rekomendacji z ewaluacji.